

СРБИЈА И ММФ: ПРИМОРАВАЊЕ НА ЛОША РЕШЕЊА

Принудна добровољност

Одговор на тобоже претеће питање шта је реална алтернатива оваквим реформама врло је једноставан, већ готов и проверен, спроведен у дело – модел примењен у Словенији, Чешкој и (после великог отрежњења) у Пољској. А тамо је урађено готово све потпуно супротно од онога што у Србији спроводе ММФ-ови „извршиоци локалних радова” угурани и у Ћинђићеву и у Коштуничину владу

Пише: Петар Ћирић

Као на крају сва-ког ле-та у проте-клих деценију и по, пљуш-те упозорења да улазимо у „врћу и неизвесну је-сен”. Синдикати се ко-ме-ша-ју, школ-ска година почиње преговорима и на-те-за-њем око штрајка, опозиција најављује из-боре као универзално решење. Да ситуација није та-ко смрачена, го-то-во да би се мо-гло рећи ка-ко је реч о

малим јесењим социјално-политичким ритуалима. Међутим, ав-гу-стов-ско ошт-ро упозорење ММФ-а Кошт-уничиној влади, упозорење ко-је је опет имало тон претње и реторику ултиматума, ука-зу-је да је време за так-тику исте-кло и да су бар два-три цара дотерана до дуvara. Од српске вла-де тражи се да без задрш-ке распарча и по врло неповољном мо-де-лу приватизује кључна јав-на предузећа, пре све-га Нафт-ну индустрију, те да пензиони систем „реформише” та-ко да ће се огроман број старијих грађана Србије с носталгијом сећати времена бом-бардовања 1999. Ако вла-да не покаже довољно ент-узијазма и хитрине, прети се бл-окирањем кредитних аранжмана и отписа ду-га Србије према Париском клу-бу у износу од 700 милиона евра, „заустављањем интеграционих процеса” и чиме све не. Барем у то-ме го-спо-да има широк редовни репертоар.

Кошт-уничина Вла-да је по-но-во су-о-че-на са тим да се упле-ла у игру у ко-јој се на-вод-но „не може учествовати делимично”, од-но-сно са чињеницом да је наследила изграђен од-нос са ММФ-ом у ко-јем се не рачуна на рационализам и обост-рани интерес не-го на по-слу-шност. Са друге стране, еко-ном-ска ситуација у земљи је из-уз-етно те-шка. Огромна пореска оптерећења и низ других еле-ме-на-та који погоршавају пословни амбијент, а та-ко-ђе уведени под притиском ММФ, довели су до пропасти велики број малих и средњих предузећа. Она велика ко-ја су имала перспект-иву углав-ном су већ распродата. Вишак од 37 милијарди динара у републичкој каси, којим се у ју-лу хвалио министар финансија као великим достигнућем, сто-га представља пирову по-бе-ду, јер није рез-ултат не-ка-квог тренда раста, не-го са-мо ефикаснијег (читај: бруталнијег) утеривања пореских ду-го-ва. Вишак прихода у бу-џе-ту праћен је па-дом производње, који је у ју-лу 2005, у од-но-су на просек 2004, износио целих 5,5 од-сто.

Поврх све-га, ове јесени у „приватизацију” улази имовина Вој-ске реално вредна, процењује се, око 8 милијарди долара и најбољи делови НИС-а који збирно вреде око 4 милијарде долара! Унутрашњи рат у влади и пратећим лобијима за кон-тролу над тим подухватима увелико траје, што ла-ко можемо видети по збивањима у врху ВСЦГ и НИС, тих „нових жртава реформи”.

ОРГАНИЗОВАЊЕ СПОНТАНОСТИ

По-сле ултиматума ММФ-а, уобичајено, у српској јавности су се лан-ча-но оглашавали економисти и аналитичари који никада не одмичу даље и дубље од формалистичких фраза те „међународне финансијске институције”, а заправо јед-ног од кључних инструмената америчког глобализма. Ради се, сликовито речено, о пу-кој резонаторској кутији портпарола ММФ-а. Функција тих иступа није да збиља анализирају, разјасне, укажу на могуће правце развоја до-га-ђа-ја, не-го да пла-ше, увијено прете, вежу руке онима који од-лу-чу-ју.

На супротне ста-во-ве осмелили су се, симптоматично, они протагонисти на јав-ној сцени којима је упадљиво ста-ло до подизања рејтинга у јавности, од-но-сно поверења у народу.

„Проблем је што се захтеви ММФ-а ов-де сле-по слу-ша-ју”, оце-њу-је економски аналитичар Не-бој-ша Медојевић, који слови као је-дан од најопаснијих могућих противкандидата Мили Ђукановићу у „постреферендумској” Црној Гори. „ММФ зах-те-ва да се национална добра продају великим светс-ким капиталистима. Не-ке земље, по-пут Пољске, Че-шке и Словеније, рекле су од-луч-но не том мо-де-лу. И Србија би мо-гла да не-што научи од њих. Државе ко-је су сле-по слу-ша-ле ММФ са-да спа-да-ју у ред најнеразвијенијих земаља! За-што НИС или велики елек-тропривредни и телекомуникацијски системи уоп-ште морају да се продају?”

Не-бој-ша Човић, који је изгледа озб-иљно загризао за опцију уједињења сво-је СДП са та-ко-ђе сво-јом (бившом) СПС и се-бе види као лидера те „но-ве левике”, био је још ошт-рији:

„Имали сте прилику да видите у медијима потпредседника Вла-де Србије Мирољуба Ла-бу-са ка-ко је хитно најавио спровођење реформи пензионог система и то већ у септем-бру. Ако је мислио на исти онај предлог који је, колико је мени по-зна-то, стигао из ММФ-а и који смо одбили, он-да те и та-кве реформе неће бити. Бар што се тиче СДП. Ми ту нећемо попушт-ати. Не знам какви су односи са ММФ-ом и да ли су и ка-ква обећања њима да-та, ја-сно је са-мо да ми нећемо прихватити реформу пензионог система у ко-јој ће систем од ММФ-а добити пролазну оце-ну, а пензионери у Србији поумирати од глади. Ле-по је оно што нам предлаже ММФ. Са-мо, не-ка то примени код се-бе.”

Ова-кве Човићеве изјаве, уз отворено супротстављање моделу „приватизације” (разбијања) НИС, сматра се, убрзале су разлаз између ње-га и Кошт-унице, те прелаз СДП у опозицију. Примедба да је Човић тако иступио из демагошких и популистичких разлога, у покушају да поправи своју ниску рејтиншку позицију, вероватно је тачна, али није одговор на аргументе које је он конзистентно изложио. Такође, ако такве изјаве поправљају рејтинг у јавности, онда је више него јасно какво је заправо већинско расположење народа.

МАЛА ЧЕЉУСТ, ВЕЛИКИ КОЛАЧ

Кошт-уничина позиција у актуелној владајућој коалицији је парадоксална, што ће се ове јесени видети за њега болније него иначе. Вредности, модели и решења за које се залажу ДСС и Кошт-уница лично битно се разликују од онога што ММФ, Светска банка и амерички изасланици намећу Србији. При том, у самој Кошт-уничиној влади све финансијске токове, укључујући и монетарну политику, контролишу отворени експоненти ММФ-а, политичари са минорном подршком у јавности, али са изгледним наставком каријере у „међународним финансијским институцијама” одмах по губљењу власти у Србији. Какав је однос тих људи према Србији, а какав аранжман са страним фактором више него јасно види се по претходном случају Горана Свилановића, бившег веома спорног министра спољних послова СРЈ, да нас берићетно удомљеног функционера Пакта за стабилност Југоисточне Европе.

Унутар саме владе и ван ње, Кошт-уница је опкољен са бар три стране. О четвртој као могућем излазу не сме ни да размишља, било да под тим подразумева сопствени радикалан и (ако је неопходно) самостаљан иступ, било коалицију са радикалима или Тадићевим демократама. Зато ће пристати, правдајући то политичком целисходношћу, уверавајући и самог себе да он суштински и није баш толико против, те да су разлике углавном у виђењу темпа и методологије. Кошт-уничин део медијског апарата тако ће двоструко озвучити налет домаћих лобиста ММФ-а, „извршилаца локалних радова”, који ће све критичаре, клонећи се ма каквог аргументовања и уласка у принципијелну расправу, оптужити за „подилажење народу”: „Само критикују, а не нуде никаква решења. Шта је реална алтернатива оваквим реформама? Зашто то не кажу народу?”

Испод оваквих изјава остаје шум прећутаног: „Ово не ваља, али морамо. Предалеко смо отишли овим пу-тем, повратк-а са-да не-ма.” Људски, то би се можда мо-гло разу-мети. Али, са становишта далекосежног државног и националног интереса, реч је о по-губ-ној политици чије ће те-шке последице – мно-ге од њих и непоправљиве – сносити мно-га на-ша долазећа по-ко-ле-ња!

ПОУКЕ РУСКОГ „УНУТРАШЊЕГ ГЛОБАЛИЗМА”

Иначе, одговор на тобоже збуњујуће питање шта је реална алтернатива оваквим реформама врло је јед-но-ста-ван, већ го-тов и проверен, спроведен у де-ло – мо-дел примењен у Словенији, Че-шкој и (по-сле великог отрежњења) у Пољској. А та-мо је урађено го-то-во све пот-пу-но супротно од оно-га што у Србији спроводе економски и финансијски „стручњаци” инфилтрирани и у Ћинђићеву и у Кошт-уничину вла-ду. Чак је и Русија, кренувши с Путином на пут радикалног опоравка и препорода, применила пот-пу-но супротна решења. Прихватила је принципе глобализма и одбила да распарчава сво-је компаније и корпорације. Напротив, спровела је „унутрашњу глобализацију”, направила соп-стве-не ме-га-корпорације у страте-шк-и важним доменима – пре све-га у нафт-ној и га-сној привреди, енергетици, вој-ној индустрији – а он-да су се оне као ве-о-ма моћан фак-тор појавиле на свет-ском тржиш-ту. Средња Азија је по-том по-но-во по-че-ла економски да се окреће Русији.

Имајући све ово на уму, који разум и какви разл-ози мо-гу оправдати раз-бијање Нафт-не индустрије Србије „на неколико фирми” и по-том брзу продају најбољих де-ло-ва, а остављање оних лошијих и заосталијих Србији на терет? Безумље, криминал, корупција, служење страном фак-тору а против очигледних и свима јасних националних интереса?

<

(Септембар 2005)